Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 6/2002 dėl Bendrijos dizaino ir panaikinamas Komisijos reglamentas (EB) Nr. 2246/2002

(COM(2022) 666 final – 2022/0391 (COD))

ir dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl teisinės dizaino apsaugos (nauja redakcija)

(COM(2022) 667 final – 2022/0392 (COD))

(2023/C 184/07)

Pranešėjas **Ferre WYCKMANS**

Prašymas pateikti nuomonę	a) Taryba, 2022 12 21
	b) Europos Parlamentas, 2022 12 12
	Taryba, 2022 12 21
Teisinis pagrindas	a) Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsnis
	b) Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 ir 304 straipsniai
Atsakingas skyrius	Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius
Priimta plenarinėje sesijoje	2023 3 22
Plenarinė sesija Nr.	577
Balsavimo rezultatai	
(už / prieš / susilaikė)	148 / 0 / 3

1. **Išvados ir rekomendacijos**

1.1. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) mano, kad veiksminga dizaino apsaugos sistema yra palanki vartotojams ir plačiajai visuomenei, nes ja skatinama sąžininga konkurencija ir komercinės veiklos praktika. Ji taip pat prisideda prie ekonomikos vystymosi, nes skatina kūrybiškumą pramonės, produktų, komercinės veiklos ir eksporto srityse.

1.2. Daugumoje valstybių narių dizainas turi būti įregistruotas nacionalinėje pramoninės nuosavybės tarnyboje, kad būtų apsaugotas įstatymais. Atsižvelgiant į susijusius nacionalinės teisės aktus ir dizaino rūšį, dizainas taip pat gali būti saugomas autorių teisių kaip neregistruotasis dizainas arba kaip meno kūrinys. Kai kuriose valstybėse narėse pramoninio dizaino apsauga ir autorių teisių apsauga gali būti derinamos, o kitose valstybėse narėse jos yra tarpusavyje nesuderinamos. Tam tikromis aplinkybėmis dizainas taip pat gali būti saugomas pagal nesąžiningos konkurencijos teisę, tačiau apsaugos sąlygos ir esamų teisių bei teisių gynimo priemonių apimtis gali labai skirtis.

1.3. EESRK mano, kad labai svarbu pritaikyti dizaino teisinę sistemą prie skaitmeninio amžiaus, siekiant sustiprinti ES ekonomikos atsigavimą ir atsparumą ir paskatinti inovacijas ir konkurencingumą. Komitetas pritaria pasiūlyme dėl direktyvos pateiktai naujai dizaino apibrėžčiai. Ji labiau atitinka technologinę pažangą, nes gaminio sąvoka išplečiama apimant technologinius dizainus, kurie nėra įtraukiami į fizinius gaminius.

1.4. EESRK taip pat pritaria, kad apsauga būtų taikoma tik toms išvaizdos savybėms, kurios aiškiai matomos registracijos paraiškoje, nes taip didinamas apsaugos teisinis tikrumas.

1.5. EESRK palankiai vertina tai, kad pasiūlyme dėl reglamento minimas 2017 m. gruodžio 20 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo byloje „Acacia“ ([1]) priimtas sprendimas, kuriame jis patikslino sąvokos „išlyga dėl taisymo“ aiškinimą, ir ypač tai, kad šiuo sprendimu pagerinama vartotojų apsauga.

([1]) Sujungtos bylos C-397/16 ir C-435/16.

1.6. Tačiau EESRK nemano, kad sujungus registracijos mokestį ir paskelbimo mokestį sumažės bendra mokėtinų mokesčių suma, nes, pagal dabartinį pasiūlymą, išlaidos dėl pratęsimo labai išaugs. Todėl ši priemonė nėra tokia palanki MVĮ ir pavieniams dizaineriams, kaip teigiama. EESRK ragina MVĮ ir pavieniams dizaineriams numatyti mažesnius mokesčius, kurie galėtų būti proporcingi jų apyvartai.

1.7. EESRK nuomone, supaprastinimas panaikinant vienodos klasės reikalavimą yra būtinas, tačiau to nepakanka, nes vis dar reikia gerinti dizaino paraiškų teikimo sistemų, kurios siūlomos nacionalinės pramoninės nuosavybės tarnybų ir Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnybos (EUIPO, toliau – Tarnyba) interneto svetainėse, ergonomiką. Kad išspręstų šį uždavinį, tarnybos galėtų pasinaudoti pramoninės nuosavybės apsaugos ekspertų patirtimi ir taip sudaryti palankesnes sąlygas MVĮ ir pavieniams dizaineriams apsaugoti savo dizainą.

1.8. EESRK mano, kad netikslinga remtis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 290 straipsniu siekiant nustatyti taisykles dėl ginčų ir skundų dėl Tarnybos sprendimų, nes deleguotuoju aktu siekiama tik papildyti pagrindinį teisės aktą ir jis turi būti susijęs tik su neesminėmis nuostatomis. O nuostatos, kurias pasiūlyme dėl reglamento numatyta priimti deleguotuoju aktu, yra susijusios su teisėmis, numatytomis Pagrindinių teisių chartijos VI antraštinėje dalyje dėl teisingumo, visų pirma jos 47 straipsnyje dėl teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą. Todėl jų negalima laikyti neesminėmis.

1.9. EESRK rekomenduoja tokias nuostatas apibrėžti reglamente.

2. **Aplinkybės**

2.1. Materialinėje teisėje Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/71/EB ([2]) (toliau – Direktyva) iš dalies suderinami nacionaliniai įstatymai dėl teisinės dizaino apsaugos, o Tarybos reglamentu (EB) Nr. 6/2002 ([3]) (toliau – Reglamentas) nustatyta savarankiška sistema vienodoms teisėms, kurios turi vienodą poveikį visoje ES, apsaugoti, t. y. registruotasis Bendrijos dizainas ir neregistruotasis Bendrijos dizainas, jeigu šis dizainas atitinka apsaugos reikalavimus – jei jis yra naujas ir turi individualių savybių. Jei jis neregistruotas, savininkui gali būti sunku įrodyti, kad turi teisę į dizainą. Be to, apsaugos galiojimo terminas yra ne ilgesnis kaip treji metai, o suteikiamų teisių taikymo sritis yra mažesnė.

2.2. Reglamentas buvo iš dalies pakeistas 2006 m., siekiant atsižvelgti į tai, kad ES prisijungė prie tarptautinės Hagos registracijos sistemos, kurios tikslas buvo nustatyti bendrą, paprastą, nebrangią ir centralizuotą dizaino registravimo procedūrą Pasaulinėje intelektinės nuosavybės organizacijoje (PINO).

2.3. Pagal Reglamentą atsarginėms dalims Bendrijos dizaino apsauga yra netaikoma, nes rengiant Direktyvą nebuvo galima pasiekti sutarimo šiuo klausimu. Negavusi Tarybos pritarimo, 2014 m. Komisija atsiėmė pasiūlymą peržiūrėti Direktyvą.

2.4. Nagrinėjamas pasiūlymas pateiktas po šios nesėkmės ir yra susijęs su 2020 m. lapkričio 25 d. Komisijos komunikatu „Viso ES inovacinio potencialo išnaudojimas. Intelektinės nuosavybės veiksmų planas ES ekonomikai gaivinti ir jos atsparumui didinti“, paskelbtu pratęsiant prekių ženklų teisės reformą. Pasiūlymo tikslas – geriau prisitaikyti prie skaitmeninio amžiaus, užtikrinti didesnį prieinamumą ir veiksmingumą pavieniams dizaineriams, MVĮ, pramonei, sumažinti išlaidas ir sudėtingumą, taip pat padidinti apsaugos sistemos teisinį tikrumą.

3. **Bendrosios pastabos**

3.1. Pramoninį dizainą sudaro dekoratyvinė gaminio išvaizda. Dizainas gali būti trimatis arba dvimatis. Sėkmingame dizaine sėkmingai derinama funkcija ir forma. Ar kalbėtume apie stalus, ar telefonus, dizainas lemia gaminio patrauklumą arba tai, kad pasirenkamas vienas, o ne kitas produktas.

3.2. Pramoninis dizainas taikomas įvairiems pramonės ir amatų gaminiams, pavyzdžiui, techniniams ar medicininiams prietaisams, laikrodžiams, juvelyriniams dirbiniams, prabangos prekėms, namų ūkio prekėms, elektros prietaisams, transporto priemonėms, architektūros struktūroms, tekstilės gaminiams, laisvalaikio prekėms ir t. t.

3.3. Pramoninis dizainas, suteikdamas daiktui patrauklumo ir žavesio, padidina gaminio rinkos vertę. Todėl dizaino apsauga padeda užtikrinti investicijų grąžą.

([2]) 1998 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 98/71/EB dėl teisinės dizaino apsaugos (OL L 289, 1998 10 28, p. 28).

([3]) 2001 m. gruodžio 12 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 6/2002 dėl Bendrijos dizaino (OL L 3, 2002 1 5, p. 1).

3.3.1. Dėl šios priežasties EESRK mano, kad veiksminga dizaino apsaugos sistema yra naudinga vartotojams ir plačiajai visuomenei, nes ja skatinama sąžininga konkurencija ir sąžininga komercinės veiklos praktika.

3.3.2. Apsaugos sistema be kita ko skatina ekonomikos vystymąsi, didindama pramonės ir pramoninės gamybos kūrybiškumą, taip pat komercinės veiklos ir eksporto plėtojimą.

3.4. Daugumoje valstybių narių dizainas turi būti įregistruotas nacionalinėje pramoninės nuosavybės tarnyboje, kad būtų apsaugotas įstatymais. Atsižvelgiant į susijusius nacionalinės teisės aktus ir dizaino rūšį, šis dizainas taip pat gali būti saugomas autorių teisių kaip neregistruotasis dizainas arba kaip meno kūrinys.

3.5. Kai kuriose valstybėse narėse pramoninio dizaino apsauga ir autorių teisių apsauga gali būti derinamos, o kitose valstybėse narėse jos yra tarpusavyje nesuderinamos. Tam tikromis aplinkybėmis dizainas taip pat gali būti saugomas pagal nesąžiningos konkurencijos teisę, tačiau apsaugos sąlygos ir esamų teisių bei teisių gynimo priemonių apimtis gali labai skirtis.

3.6. Atsižvelgdamas į ES tikslus sustiprinti ES ekonomikos atsigavimą ir atsparumą ir paskatinti inovacijas ir konkurencingumą, EESRK mano, kad labai svarbu pritaikyti teisinę dizaino sistemą prie skaitmeninio amžiaus. Jis pritaria siūlomai naujai apibrėžčiai, nes ji labiau atitinka technologinę pažangą, ja išplečiama gaminio sąvoka apimant technologinius dizainus, kurie nėra įtraukti į fizinius gaminius.

3.7. EESRK taip pat pritaria, kad reikia didinti teisinį tikrumą, apsaugą taikant tik toms išvaizdos savybėms, kurios aiškiai matomos registracijos paraiškoje.

3.8. Komitetas taip pat pritaria įregistruotos teisės į dizainą suteikiamų teisių apimties pritaikymui, kad būtų atsižvelgta į problemas, susijusias su 3D spausdinimo technologijų diegimu, taip pat pritaria įtrauktai nuostatai, pagal kurią, siekiant kovoti su klastojimu, teisių turėtojai galėtų užkirsti kelią suklastotų gaminių tranzitui per ES teritoriją arba kitoms muitinės procedūroms neišleidžiant gaminių į laisvą apyvartą, kaip ir prekių ženklų atveju.

4. **Konkrečios pastabos**

4.1. ***Išlyga dėl taisymo ir vartotojų apsauga***

4.1.1. Dėl atsarginių dalių (sudėtinio gaminio sudedamųjų dalių) apsaugos taikant dizaino apsaugą buvo daug diskutuota. Reglamente numatyta išimtis, vadinamoji „išlyga dėl taisymo“, siekiant apriboti gamintojų arba pirminės įrangos gamintojų (ypač motorinių transporto priemonių) monopolį atsarginių dalių rinkoje (110 straipsnis). Šia „išlyga dėl taisymo“ numatoma, kad teisės į atsarginės dalies dizainą turėtojas negali turėti monopolijos ar trukdyti trečiajai šaliai pateikti atsarginių dalių, skirtų gaminiui taisyti ir jo pirminei išvaizdai atkurti.

4.1.2. Sudėtinio gaminio (automobilio, laikrodžio, mobiliojo telefono ir kt.) gamintojas dažnai kontroliuoja visą gamybos grandinę. Todėl jis gali gauti dvigubą pelną: pirma, galutinio produkto pardavimo rinkoje, antra, atsarginių dalių pardavimo rinkoje.

4.1.3. Tačiau elgsenos ekonomika parodė, kad dauguma vartotojų renkasi pagal pirminio produkto pardavimo kainą, neatsižvelgdami į antrinių paslaugų pardavimo kainą. Todėl jie yra priklausomi nuo savo pradinės investicijos ir priversti mokėti kainą, kurią jie nebūtinai būtų sutikę mokėti kitomis aplinkybėmis.

4.1.4. EESRK pažymi, kad dėl šios padėties gali kilti konkurencijos teisės problemų, nes pirminis gamintojas arba surinkėjas, turintis teisę į dizainą, turi didelį konkurencinį pranašumą, kuris galiausiai gali pakenkti vartotojui:

— pranašumą klientų atžvilgiu, nes jam suteikiama galimybė nustatyti dideles kainas arba vykdyti susietąjį pardavimą;

— pranašumą taisytojų atžvilgiu, nes monopolizuoja rinką arba diktuoja savo sąlygas taisytojams, kuriems jie sutinka tiekti dalis;

— tiekėjų atžvilgiu, nes galėtų uždrausti tiekti nepriklausomiems taisytojams arba nepriklausomiems tiekėjams kopijuoti savo dalis, kad jos būtų tiekiamos remonto rinkai.

4.1.5. Siekdamas išvengti antrinių rinkų monopolizavimo, ES teisės aktų leidėjas nusprendė apriboti teises, kurias galima įgyti atsarginėms dalims:

— pirmasis apribojimas kartais vadinamas „atitikties reikalavimo“ (angl. *must match*) išimtimi (8 straipsnio 2 dalis). Gaminio, kurį būtina sujungti su kitu gaminiu, išorinė išvaizda negali būti apsaugota;

— antrasis apribojimas susijęs su sudedamųjų dalių, kurios nėra matomos, apsauga.

4.1.6. Sudedamoji dalis, kuri nėra matoma įprastai naudojant gaminį, negali būti apsaugota pateikiant paraišką dizainui įregistruoti (4 straipsnio 2 dalis).

Tai, pavyzdžiui, gali būti:

— mechaninė laikrodžio dalis;

— daugumos buitinių prietaisų variklių vidus;

— automobilio variklis (laikoma, kad įprastai naudojant transporto priemonę jis nėra matomas, nors jį galima lengvai pamatyti pakėlus variklio dangtį).

4.1.7. Taigi atsarginės dalys, kurias galima apsaugoti, yra tos dalys, kuriose nėra jokio sujungimo mechanizmo ir kurios yra matomos. Todėl pagal Reglamentą galima apsaugoti daug dalių. Pavyzdžiui, automobilio atveju tai būtų:

— priekiniai žibintai;

— sparnai;

— variklio dangtis ir durys (bet ne vyriai);

— vairas.

4.1.8. Todėl gaminį, kuris nėra saugomas pateikiant dizaino paraišką, gali atgaminti bet kuris konkuruojantis atsarginių dalių gamintojas ir jis gali būti tiekiamas į taisymo rinką.

4.1.9. Vis dėlto kilo klausimų dėl šių nuostatų taikymo. Todėl EESRK palankiai vertina tai, kad pasiūlyme dėl reglamento atsižvelgiama į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2017 m. gruodžio 20 d. byloje „Acacia“ pateiktą sprendimą, kuriame jis patikslino sąvokos „išlyga dėl taisymo“ aiškinimą.

4.1.10. EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad Paryžiaus apeliacinis teismas šį sprendimą praktiškai pritaikė savo 2018 m. rugsėjo 11 d. sprendime byloje Nr. 2017/01589 dėl internetinėje parduotuvėje parduodamų ratlankių. Pardavėjas negalėjo pagrįstai remtis „išlyga dėl taisymo“, nes šie ratlankiai buvo pasiūlyti „siekiant estetinio transporto priemonių personalizavimo ir pertvarkymo“. Taigi buvo konstatuota, kad ginčijamais ratlankiais pažeistos teisės, o pardavėjas buvo nubaustas už dizaino pažeidimą.

4.1.11. Kai kurios valstybės narės liberalizavo atsarginių dalių rinką. 2021 m. rugpjūčio 22 d. Prancūzijos klimato ir atsparumo įstatymu Nr. 2021–1104 nuo 2023 m. sausio 1 d. atveriama tam tikrų automobilių dalių pardavimo rinka.

4.1.12. Įstatymo tikslas – sumažinti kainas šioje rinkoje. 2019–2020 m. kainos išaugo vidutiniškai 8 %, iš dalies dėl įvairių dalių, pavyzdžiui, elektrinių galinio vaizdo veidrodžių variklių, priekiniame stikle įrengtų jutiklių ir t. t. techninio sudėtingumo. Labiausiai liberalizavusios šį sektorių valstybės neturi labai išvystytos pramonės, išskyrus Vokietiją, kuri yra galingų automobilių gamintojų šalis, tačiau kurios rinka jau yra atviresnė.

Prancūzijoje nuo 2023 m. sausio 1 d. pirminės įrangos gamintojai, pirmą kartą surinkę, t. y. dalyvavę surenkant naują transporto priemonę, arba nepriklausomi gamintojai, galės prekiauti stiklo dalimis. Taigi pirminės įrangos gamintojai, dalyvavę pirmą kartą montuojant kitas matomas atsargines dalis (optines dalis, galinio vaizdo veidrodžius ir t. t.), galės jomis prekiauti kaip gamintojai.

4.2. ***Dizaino apsaugos sąnaudos***

4.2.1. EUIPO yra parengusi dizaino paraiškų teikimo internetu sistemą, pagal kurią mažiausia paraiškos pateikimo kaina šiuo metu yra 350 EUR. EESRK primena, kad registruotasis Bendrijos dizainas pradiniu laikotarpiu galioja penkerius metus nuo paraiškos padavimo dienos, o vėliau jo galiojimą galima pratęsti penkerių metų laikotarpiais, bet ne ilgiau kaip 25 metams.

4.2.2. Be paraiškos pateikimo mokesčio, yra kiti trijų rūšių mokesčiai:

— 230 EUR registracijos mokestis ir 115 EUR mokestis už kiekvieną dizainą nuo antro iki dešimto dizaino ir 50 EUR mokestis už kiekvieną dizainą nuo vienuolikto dizaino;

— 120 EUR paskelbimo mokestis, kuris gali būti padidintas 60 EUR už kiekvieno dizaino nuo antro iki dešimto dizaino papildomą paskelbimą ir 30 EUR mokestis už kiekvieną dizainą nuo vienuolikto dizaino;

— 40 EUR mokestis už paskelbimo atidėjimą, kuris gali būti padidintas 20 EUR už kiekvieno dizaino nuo antro iki dešimto dizaino papildomą paskelbimą ir 10 EUR mokestis už kiekvieną dizainą nuo vienuolikto dizaino.

4.2.3. Mokėtini mokesčiai priklauso nuo dviejų veiksnių:

— ar paraiškoje yra vienas, ar daugiau dizainų;

— ar dizainų paskelbimas atidedamas, ar ne.

4.2.4. Mokesčių struktūra atitinka šį modelį:

— pagrindinis mokestis už vieną dizainą arba už pirmąjį dizainą, įtrauktą į sudėtinę paraišką;

— mažesnis mokestis už nuo antro iki dešimto dizaino;

— dar mažesnis mokestis už kiekvieną dizainą nuo vienuoliktojo.

4.2.5. Pasiūlyme dėl reglamento numatyta pirmojo pratęsimo išlaidas sumažinti iki 70 EUR (po penkerių metų) ir padidinti iki 140 EUR už antrąjį pratęsimą (po 10 metų), už trečiąjį – iki 280 EUR (po 15 metų) ir už ketvirtąjį iki 560 EUR (po 20 metų). Dviejų pirmųjų pratęsimų mokesčių suma lygi šiuo metu taikomų dviejų pirmųjų pratęsimų mokesčių sumai, t. y. iš viso 210 EUR, tačiau toliau nurodyti pratęsimo mokesčiai smarkiai padidėja.

4.2.6. Todėl šis pasiūlymas, atrodo, nėra toks palankus MVĮ ir pavieniams dizaineriams, kaip teigiama. Todėl EESRK ragina MVĮ ir pavieniams dizaineriams numatyti mažesnius mokesčius, kurie galėtų būti proporcingi jų apyvartai.

4.2.7. Be to, EESRK nemano, kad pakeitus mokesčių struktūrą, t. y. sujungus paskelbimo ir registracijos mokesčius, sumažės bendros mokesčių išlaidos.

4.3. ***Reikalavimo dėl vienodos klasės panaikinimas***

4.3.1. NET jei vienoje paraiškoje pateikiami keli dizainai, pagal vienodos klasės reikalavimą jie būtinai turi būti panaudoti arba pritaikyti tai pačiai klasei priklausantiems gaminiams. Šios klasės nurodytos sąraše, vadinamame Lokarno klasifikacija.

4.3.2. Lokarno klasifikacija pagal Lokarno susitarimo 2 straipsnio 1 dalį „yra tik administracinio pobūdžio“. Joje pateikiama:

— klasių ir poklasių sąrašas;

— pramoninio dizaino prekių abėcėlinis sąrašas, kuriame nurodomos jų klasės ir poklasiai;

— paaiškinimai.

4.3.3. Pasiūlyme dėl reglamento numatyta panaikinti reikalavimą dėl vienodos klasės; šis panaikinimas leistų įmonėms teikti sudėtines dizaino paraiškas ir vienoje paraiškoje pateikti kelis dizainus, neapsiribojant tai pačiai Lokarno klasei priklausančiais gaminiais; šiuo panaikinimu siekiama paskatinti MVĮ ir pavienius dizainerius pateikti savo dizainus, kad jie būtų apsaugoti.

4.3.4. EESRK nuomone, supaprastinimas panaikinant vienodos klasės reikalavimą yra būtinas, tačiau to nepakanka, nes vis dar reikia gerinti dizaino paraiškų teikimo sistemų, kurios siūlomos nacionalinės pramoninės nuosavybės tarnybų ir Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnybos (EUIPO) interneto svetainėse, ergonomiką.

4.3.5. Kad išspręstų šį uždavinį, tarnybos galėtų pasinaudoti pramoninės nuosavybės apsaugos ekspertų patirtimi ir taip sudaryti palankesnes sąlygas MVĮ ir pavieniams dizaineriams apsaugoti savo dizainą.

4.3.6. Žinoma, šie pramoninės nuosavybės apsaugos ekspertai ir toliau padės teisių turėtojams naudoti savo dizainą ir atstovaus jiems nagrinėjant ginčus.

4.4. ***Įgaliojimų delegavimas ir deleguotųjų aktų priėmimas***

4.4.1. Pasiūlyme dėl reglamento numatyta, kad nuostatos, susijusios su dizaino teisės ginčais, bus priimtos deleguotaisiais aktais.

Tai yra:

— paraiškos dėl dizaino atsiėmimas ir keitimas (47a ir 47b straipsniai);

— paraiška dėl paskelbimo negaliojančiu (53a straipsnis);

— apeliacinis procesas dėl Tarnybos sprendimų (55a straipsnis);

— žodinis procesas Tarnybos apeliacinėse tarybose (64a straipsnis);

— įrodymų rinkimas (65a straipsnis);

— pranešimas apie sprendimus ir šaukimus (66a straipsnis);

— informacijos teikimas Tarnybai (66d straipsnis);

— terminų skaičiavimas ir trukmė (66f straipsnis);

— proceso Tarnyboje atnaujinimas (67c straipsnis);

— profesionalus atstovavimas Tarnyboje kilus ginčui (78a straipsnis);

— mokesčiai ir rinkliavos (106aa straipsnis).

4.4.2. EESRK mano, kad netikslinga remtis SESV 290 straipsniu siekiant nustatyti taisykles dėl ginčų ir skundų dėl Tarnybos sprendimų, nes deleguotuoju aktu siekiama tik papildyti pagrindinį teisės aktą ir jis turi būti susijęs tik su neesminėmis nuostatomis. O nagrinėjamos nuostatos yra susijusios su teisėmis, numatytomis Pagrindinių teisių chartijos VI antraštinėje dalyje dėl teisingumo, visų pirma 47 straipsniu dėl teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą. Todėl jų negalima laikyti neesminėmis pagrindinio teisės akto nuostatomis.

Briuselis, 2023 m. kovo 22 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto pirmininkė
Christa SCHWENG